

GA BERG (1891-1971)

En bortglömd modernist har han kallats, GA (Gustaf Axel) Berg, formgivaren som var först med Alvar Aaltos möbler i Sverige, som var med att lansera begreppet "Swedish modern" i New York 1939 och vars expressiva böjträ möbler ville konkurrera med Bruno Mathssons kurvor.

Som utbildad civilingenjör arbetade han under 20-talet utomlands, bland annat i London som teknisk chef vid en av Electrolux fabriker för dammsugare och kylskåp. Åter i Sverige öppnade han ritkontor, verkstad och möbelfärr på Kungsgatan 35 i Stockholm där kunderna kunde prova ut och få en stol "skräddarsydd" efter sina mått.

GA Berg deltog på världsutställningarna både i Paris 1937 och i New York 1939 och under dessa år var han en av de tongivande rösterna inom svensk funktis. Allt enligt grundprinciperna att "det ändamålsenliga är det sköna". Som en av pionjerna tog

han också vid denna tid fram innovativa barn- och lekmöbler.

Men framför allt var han en originell möbelskapare som skrivit in sig i historien för sina märkliga sittkurvor, utmejslade för att finna "den optimala linjen". Det var kurvor som skulle stödja kroppen på anatomiskt rätt punkter, men utan att hindra rörelsefriheten. Armstöden skulle, till exempel, inte vara parallella med golvet utan luta bakåt i en sådan vinkel att händerna kom i jämnhöjd med hjärtat. Det, menade formgivaren, skulle stimulera blodomloppet och kroppens vätskebalans.

De konstruktiva slutsatser han drog av sin forskning kallade han "stolshemligheten", en kunskap han utan blygsel ansåg sig vara ensam om. Torparen anses som krönet på hans kompromisslösa kamp för att finna den perfekt sittriktiga stolen. Den var en, i en stor serie sittmöbler, av alla varianter på samma tema. GA Bergs experimentella verksamhet under 1930- och 40-talen fick aldrig något riktigt genomslag. Bland annat saknade han intresse för frågeställningen vackert-fult, och kritiken var njugg. 1944 stängde han butiken och sjukdom dominerade hans liv många år framåt. Några unga möbelformgivare, Stig Jon-Son, Stenerik Eriksson och Gösta Berg, tog vid och ritade under 60-talet nya elegantare fätöljer utifrån GA Bergs principer. Några av dessa finns i dag i produktion, hans egna möbler hittar man endast begagnade.

Torparen ritades 1942 och fanns med 1944 på utställningen *Vår bostad* på Röhsska museet i Göteborg. Precis som Alvar Aalto och Bruno Mathsson arbetade GA Berg med laminerat böjträ och flätad sadelgjord. Det kupade huvudstödet tog formgivaren patent på.

Patronen är en av många varianter på samma tema som GA Berg ritade i början av 40-talet. Bjöds nyligen ut under namnet Torparen på Bukowskis för 6 000-8 000 kr.

GA BERG

- pionjär i sittande

CHECKLISTA för GA Berg

- Sadelgjordsflätade stolar med expressiv form
- Innovativa barn- och lekmöbler
- Lanserade som möbelhandlare Alvar Aaltos möbler i Sverige

1930-talsskåpet från GA Bergs verkstad - i jakarandafaner och svartat trä - såldes på Stockholms auktionsverk hösten 2005 för 19 500 kr.

Konferensstolen som soffa.

Typisk GA-bord med organisk form. Att en möbel är märkt GA Berg innebär inte nödvändigtvis att den ritades av GA Berg själv. Arkitekten Olof Östberg på kontoret ritade flera av möblerna.

NÄR STOLEN BLEV ERGONOMI

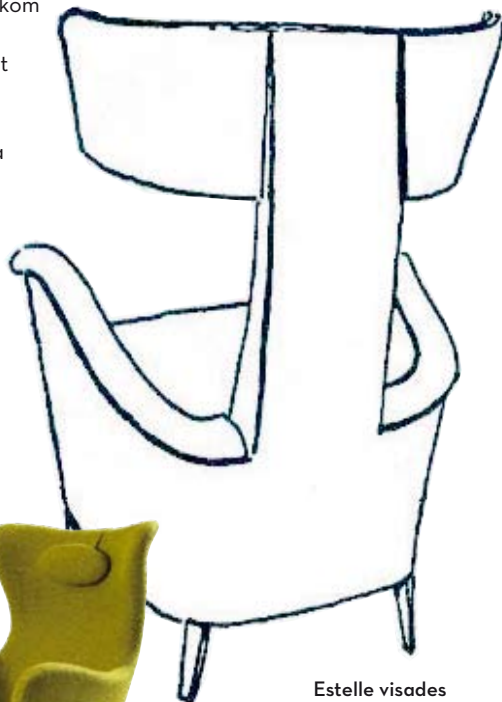
GA Berg var djupt engagerad i det som senare kom att kallas ergonomi. Likt Bruno Mathsson såg han inte stolen som en statuspryl utan som ett verktyg i det dagliga livet. Att sitta var en aktivitet - ja, en vetenskap - som skulle medge stor rörelsefrihet och välbefinnande. Sittkurvorna var till för att stödja kroppen på de anatomiskt rätta punkterna.

Några år efter att de båda formgivarna lanserat sina "verktyg" gjorde läkaren Bengt Åkerblom vetenskap av sittandet. I en avhandling 1948 redovisade han hur en bra stol bör konstrueras:

Låg sitthöjd så att lårens insida inte besväras av tryck mot sitsen. Kort och något tillbakalutad sits så att man kan fullt ut kan utnyttja hela ryggstödet. Ryggstödet ska ge stöd åt ländryggen och vila åt det övre ryggpartiet. Den kurvan kom att kallas "åkerbloms-knycken". Viktigast av allt var dock rörelsefriheten.

Inredningsarkitekten Gunnar Eklöf ritade flera stolar efter Åkerbloms principer och 1949-58 såldes omkring 120 000 Åkerblomstolar av olika modeller.

Status grundform visades 1942 men först 1965 kom fåtöljen i produktion, nu ritad av Stig Jon-Son efter GA-principer. Bröderna Andersson tillverkade och fabriken tog för några år sedan modellen åter i produktion.

Estelle visades på världsutställningen i New York 1939. Ryggens utformning gav bekvämt stöd för huvudet utan att hindra armarnas rörelsefrihet - bra till exempel vid handarbete.

Måsen från 1968 formgavs av Gösta Berg (inte släkt med GA Berg) och Stenerik Eriksson efter GA Bergs typstol Gräshoppan. Fritz Hansen tillverkade under några år.

LÄS MER!

Mastersuppsatsen **G.A. BERG - Swedish Modernist Designer and Propagandist** (2003), skriven av svenska Maria Perers vid The Bard graduate center i New York, är den enda heltäckande beskrivningen av Bergs liv och verk. Böcker som tar upp hans möbler är bl a **SVENSKA MÖBLER 1890-1990** (Signum, 1991) av Monica Boman (red), och **Signums svenska konsthistoria: KONSTEN 1915-1950** där Sigrid Eklund Nyström uppmärksammar GA Bergs gärning.